

KADER VE KAZA İNANCI

Kader ve kazaya iman, İslam'ın altı inanç esasından biridir. **Kader** kelime olarak bir şeye gücü yetmek, biçimlendirmek, planlamak gibi anlamlara gelir. Terim olarak Allah'ın (cc) sonsuz ilmi ve kudretiyle, evrende olmuş ve olacak her şeyi bilmesi ve takdir etmesidir. **Kaza** kelime olarak hükmetmek, emretmek, yaratmak anlamlarına gelir. Terim olarak ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde Allah (cc) tarafından yaratılması demektir. "Su 100 derecede kaynar." kuralı kader kavramını ifade ederken, 100 dereceye ulaşan suyun kaynaması ise kazadır.

Allah Her Şeyi Bir Ölçüye Göre Yaratmıştır

Evrende var olan her şey belirli bir ölçü ve düzen içinde yaratılmıştır, gelişigüzel hiçbir oluşum yoktur. Evreni ve içindekileri mükemmel yaratan Allah (cc), bu düzeni ahenk içinde devam ettirmektedir. Allah'ın (cc) yaratmasındaki mükemmelliğin örnekleri, her insanın anlayacağı derecede açıktır. İlk olarak insanın yaratılışındaki ölçü ve düzenin kusursuzluğu bunun bir göstergesidir. Bu gerçek, Kur'an'da, "**Şüphesiz biz insanı en güzel biçimde yaratmışızdır.**" (Tin suresi 4. ayet) şeklinde vurgulanmaktadır. Sadece beş duyu organı bile insanın mükemmelliğini göstermektedir. Ayrıca galaksilerin yörüngelelerinden sapmaması, dünyanın kendi eksenini etrafında dönüşüyle gece ve gündüzün oluşması gibi örnekler bu dengeli ve uyumlu düzene işaret eder. İmanın altı şartından biri olan kaza ve kader inancı da evrendeki ölçü ve düzenle yakından ilgilidir.

Kader ve Evrendeki Yasalar

Kur'an-ı Kerim'de kader, evrenin düzenli işleyişini belirleyen yasalar anlamında da kullanılmaktadır. Evrendeki her şey, Allah'ın (cc) koyduğu biyolojik, fiziksel ve toplumsal yasalara göre hareket etmektedir. Kur'an'da, "**Her şeyin hazineleri sadece bizim katımızdadır ve biz oradan indirdiğimizi belirli bir ölçüye göre indiririz.**" (Hicr suresi 21. ayet) buyurularak bu gerçeğe dikkat çekilmiştir. Allah'ın (cc) evrendeki uyumu sağlamak için koyduğu bu yasalara **sünnetullah** veya **âdetullah** denir.

Sünnetullah kavramını fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar olarak üç grupta inceleyebiliriz.

SÜNNETULLAH

(Evrendeki Yasalar)

Fiziksel Yasalar

Fiziksel yasalar madde ve enerjinin hareketi, değişimi ve maddeler arası ilişkileri düzenleyen evrensel ve zorunlu yasalardır. Doğa yasaları olarak bilinen bu kurallar, gözlem ve deneylerle doğrulanmış olup sebep sonuç ilişkisine dayalıdır.

Evrendeki fiziksel yasalar, Allah'ın (cc) koyduğu ölçü ve dengeyi koruyan ilkelere. Evren, bu yasalar sayesinde düzenli bir şekilde işleyişini sürdürmektedir. Güneş'in, Ay'ın ve Dünya'nın kendi yörüngelerinde hareket etmeleri, aralarındaki çekim kuvveti Allah'ın (cc) evrene koyduğu yasaların göstergesidir. Yasin suresi 38. ayetinde buna şöyle işaret edilmektedir: "**Güneş kendisine ait yerleşik bir düzene göre (yörüngesinde) akıp gider. Bu, çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdirdir.**"

Fiziksel yasalara bağlı olarak yapılan araştırmalar neticesinde bilim insanları, yeni teknolojik tasarımlar ortaya koymaktadır.

Biyolojik Yasalar

Biyolojik yasalar canlıların oluşumu, gelişimi ve yaşam süreçleriyle ilgili ilahi yasalardır. Fotosentez, solunum, dolaşım gibi süreçler bu yasalar arasında yer alır. Biyolojik yasalar da fiziksel yasalar gibi deney, gözlem ve araştırmalar sonucu keşfedilir. Kur'an'da, insanın yaratılışıyla ilgili "**Allah sizi topraktan, sonra nutfeden yarattı. Sonra da sizi birbirinize eş kıldı. O'nun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne doğurur...**" (Fatır suresi 11. ayet) buyrulur.

Allah'ın (cc) kuşlara kanat, balıklara solungaç vermesi gibi yaratılış farklılıkları da biyolojik yasalar çerçevesinde gerçekleşmektedir.

Toplumsal Yasalar

Toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için uyması gereken yasalara toplumsal yasalar denir. Allah (cc), evrenin düzeni için fiziksel ve biyolojik yasaları, toplumların düzeni için de toplumsal yasaları koymuştur. Bir toplumun huzuru sevgi, kardeşlik, doğruluk, adalet, kul hakkı gibi ilkelerin uygulanmasına bağlıdır. Kur'an-ı Kerim'de, **“Yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmadılar mı?..”** (Fatır suresi 44. ayet) buyurularak toplumsal yasalara dikkat çekilmekte, insanların bunlar üzerinde düşünmeleri ve bu yasalara uygun hareket etmeleri istenmektedir.